



Rintje Ritsma (langebaan) en Niels Kerstholt (shorttrack) zijn beiden succescoaches, maar hun stijl verschilt fundamenteel. De één zet de lijnen uit met krachtige taal en duidelijke kaders; de ander werkt jarenlang aan cultuur, veiligheid en onderling vertrouwen.

Maar welke van deze twee benaderingen sluit nu het beste aan bij de 'Aanspreekcirkel' van Hans Heijnen? In mijn nieuwste blog duik ik in de vraag hoe deze coaches omgaan met uitspreken, bespreken, afspreken en vooral aanspreken. Het gaat dus zeker niet om een beoordeling van de coaches, sterker nog hun eigenheid, deskundigheid en nieuwsgierigheid zijn alleen vast te stellen door de direct betrokkenen en met name natuurlijk de schaatsters zelf.

Rintje Ritsma trad in 2022 aan als bondscoach voor de teamonderdelen (ploegenachtervolgning, massastart, teamsprint) bij de langebaanschaatsters. Zijn coachstijl wordt gekenmerkt door:

- **Directief en grenzen stellend:** Ritsma gebruikt krachtige taal om duidelijkheid te scheppen. Zijn benadering is niet vrijblijvend. Hij benadrukte bij zijn aanstelling dat er "commitment" moet zijn: "De trein gaat zo meteen opnieuw rijden. Ga je mee? Dan ga je mee. Doe je dat niet, dan is er geen plaats".
- **Resultaatgericht:** Hij is aangesteld om de prestaties op de teamonderdelen te verbeteren, die in de voorgaande jaren teleurstellend waren. Zijn focus ligt op het verenigen van schaatsters uit verschillende commerciële teams om gezamenlijk te trainen en te presteren.
- **Verbinder en taalspreker:** Zelf een voormalig topallrounder, geeft Ritsma aan dat hij "de taal van de schaatsters spreekt". Dit helpt hem om het vertrouwen te winnen en de brug te slaan tussen verschillende partijen.
- **Kader stellend:** Technisch directeur Remy de Wit omschreef Ritsma's rol als het leiden van het proces waarbij goede afspraken worden gemaakt én nagekomen, binnen de door de KNSB opgestelde kaders.

Niels Kerstholt, voormalig shorttracker en sinds 2022 bondscoach, heeft een duidelijk andere benadering, die sterk gericht is op de ontwikkeling van zijn team :

- **Ontwikkelings- en cultuurgericht:** Kerstholt benadrukt dat zijn invloed zit in "het grote plaatje", zoals het verbeteren van de cultuur en het jaar-op-jaar verbeteren van zijn rijders . Hij werkt bewust aan een cultuur waarin sporters elkaar helpen om beter te worden.
- **Pedagogisch en prikkelend:** In zijn tijd als talentcoach was hij altijd op zoek naar nieuwe manieren om zijn rijders te prikkelen. Hij wil hen niet alleen technische kennis bijbrengen, maar vooral ook het juiste prestatiegedrag aanleren, zoals omgaan met tegenslag en presteren onder druk.



- **Samenwerkend en veiligheid creërend:** Kerstholt zoekt bewust naar externe input om zijn team te versterken. Een treffend voorbeeld is zijn samenwerking met de Luchtmobiele Brigade. Hij liet zijn team met hen praten over "cultuur, over wat een team nodig heeft, over interne communicatie, over hoe we met elkaar omgaan" om de kernwaarden echt te laten leven.
- **Relativerend en vertrouwen gevend:** Voor wedstrijden geeft hij zijn atleten vertrouwen en probeert hij ze "lekker in hun vel te laten zitten". Hij relateert zowel verliezen als winnen, omdat shorttrack een onvoorspelbare sport is.

De Aanspreekcirkel van Hans Heijnen

De aanspreekcirkel, ontwikkeld door leiderschapscoach Hans Heijnen, is een model dat teams helpt bij het maken en naleven van afspraken en het op een waarderende manier elkaar aanspreken. Het model bestaat uit vier stappen die met elkaar verbonden zijn in een cirkel:

- 1. Uitspreken:** Een teamlid uit wat hem of haar bezighoudt, bijvoorbeeld onvrede over een bepaalde situatie en wat er speelt ook persoonlijk.
- 2. Bespreken:** Het team gaat met elkaar in gesprek over hetgeen is uitgesproken en geeft expliciet aan wat ze willen en vinden zonder dit meteen ook te krijgen
- 3. Afspreken:** Op basis van het gesprek en het met elkaar begaan zijn, worden heldere en eenduidige afspraken gemaakt met ruimte voor wat er individueel nodig is om dit voor elkaar
- 4. Aanspreken:** Als iemand een afspraak niet nakomt of kan komen, spreken teamleden elkaar hierop waarderend, reflectief, aan. Dit kan er ook toe leiden dat blijkt dat de afspraak niet duidelijk was, waarna de cirkel opnieuw doorlopen wordt of dat de teamleden zelf iets te doen hebben.



Het model legt de nadruk op eigenaarschap, gedeelde verantwoordelijkheid en



saamhorigheid, waarbij teamleden elkaar waarderend aanspreken in plaats van dat dit alleen van de leider wordt verwacht. Een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van deze cirkel is psychologische veiligheid binnen het team en het gevoel gehoord, gezien en serieus genomen te worden.

Vergelijking en Conclusie: Wie sluit het beste aan?

Als we de stijlen van beide coaches naast de aanspreekcirkel leggen, ontstaat het volgende beeld:

- Rintje Ritsma lijkt met name te focussen op het maken van afspraken (stap 3) en het handhaven daarvan. Zijn aanpak is helder: "Dit zijn de afspraken, hier moet je je aan committeren, anders is er geen plaats". Dit sluit aan bij een directieve vorm van leiderschap waarin de coach een sterke sturende rol heeft in het stellen van de kaders.
- Niels Kerstholt daarentegen, lijkt een aanpak te hanteren die veel meer raakvlakken heeft met de volledige filosofie achter de aanspreekcirkel. Hij investeert nadrukkelijk in het "Uitspreken" en "Bespreken" van teamcultuur, kernwaarden, bijvoorbeeld door zijn team in gesprek te laten gaan met militairen en niet te vergeten wat er speelt, individueel en samen. Hij stimuleert dat sporters elkaar helpen (wat de basis is voor elkaar durven aanspreken) en besteedt veel aandacht aan de mentale veiligheid en het prestatiegedrag van zijn atleten. Dit zijn essentiële voorwaarden voor een goed functionerende aanspreekcirkel.

Concluderend: Niels Kerstholt sluit met zijn coachstijl het beste aan bij de methodiek van de aanspreekcirkel van Hans Heijnen.

Waar Ritsma zich richt op de bovenstroom (de afspraken zelf), werkt Kerstholt ook intensief aan de onderstroom (de cultuur, de onderlinge relaties en de veiligheid) die nodig is om de cirkel van uitspreken, bespreken, afspreken en aanspreken succesvol te laten zijn. Zijn benadering is fundamenteler en legt de basis voor het gedeelde eigenaarschap dat de aanspreekcirkel beoogt.